

PRO-BIO
Svaz
ekologických
zemědělců

BiO
Academy

FINALIZACE BIOPRODUKCE SDRUŽOVÁNÍ ZEMĚDĚLCŮ JAKO CESTA KE KONKURENCE- SCHOPNOSTI

Akci finančně podporuje Ministerstvo zemědělství

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SBORNÍK
2016

Obsah:

1. Program rozvoje venkova, operace 16.3.1 a 16.4.1 – *Ing. Alexandre Brzezná*
2. Sdružování producentů – *bc. Kateřina Urbánková*
3. Odbyt faremní produkce prostřednictvím systému KPZ – *Mgr. Jan Valeška*
4. Družstevnictví v ČR – *Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.*
5. Historie družstevnictví
6. Memorandum DA
7. Další informační zdroje
8. Kontakty

Program rozvoje venkova ČR na období 2014 - 2020

STRUKTURA PROVÁDĚCÍCH PŘEDPISŮ

- Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020
- Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty Programu rozvoje venkova na období 2014-2020
 - Obecné podmínky
 - Specifické podmínky pro příslušnou operaci
 - Příručky
 - Příručka pro zadávání veřejných zakázek
 - Příručka pro publicitu PRV
 - Metodika pro výpočet finančního zdraví

OBECNÁ USTANOVENÍ

- hlavní komunikace SZIF se žadatelem probíhá prostřednictvím Portálu Farmáře
- za plnění podmínek zodpovídá výhradně příjemce dotace
- lhůta vázanosti projektu na účel je 5 let od data převedení dotace na účet příjemce dotace
- v případě projektů nad 1 mil. Kč musí žadatel splňovat finanční zdraví

ZPŮSOBILÉ VÝDAJE

- všechny výdaje musí splňovat princip 3 E (hospodárnost, efektivnost, účelnost)
- způsobilé výdaje musí být uhrazeny bezhotovostní formou prostřednictvím vlastního účtu (v hotovosti lze uhradit výdaje do 100 tis. Kč na projekt)
- leasing ani věcné plnění není způsobilé
- způsobilé výdaje jsou realizovány od předložení ŽOD do podání ŽOP

- obecně není způsobilé
 - pořízení použitého movitého majetku
 - DPH u plátců za předpokladu, že si mohou DPH nárokovat u FÚ
 - prosté nahrazení investice

MONITORING A HODNOCENÍ

- Nezbytná součinnost žadatelů, podmínky včetně sankcí jsou upraveny v obecné i specifické části Pravidel
- Data pro monitoring sbírána v rámci Žádosti o dotaci a Žádosti o platbu
- Data pro hodnocení – tj. po realizaci projektu - budou sbírána v tzv. Monitorovacích listech - formulář obdobný jako specifická část Žádosti o platbu s vybranými daty pro monitoring / hodnocení
 - zejména ekonomická data k podniku po proplacení projektu
 - hodnocení vedlejších efektů
- Případné oslovení dotazníkovým šetřením (snaha o minimalizaci zátěže na žadatele) - potřeba důsledně uvádět/aktualizovat v žádostech e-mailový (telefonický) kontakt
- Operace
16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů
- Celková alokace na operaci: 174,8 mil. Kč
- Alokace pro 3. kolo: 74,9 mil. Kč
- Operace 16.3.1

Záměry

- **Záměr a) Spolupráce v oblasti zemědělské prvovýroby a zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů**
- **Záměr b) Spolupráce v oblasti zemědělské prvovýroby a zpracování zemědělských produktů na zemědělské a nezemědělské produkty a jejich uvádění na trh**
- **Záměr c) Spolupráce v odvětví lesnictví**

Spolupráce 3. Kolo (11.10 – 31.10.2016)	ALOKACE (tis. Kč)
16.1.1 Podpora operačních skupin a projektů EIP	131 400
16.2.2 Podpora vývoje nových produktů, postupů a technologií při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh	546 800
16.3.1 Sdílení zařízení a zdrojů	74 900
16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů	46 300
16.6.1 Horizontální a vertikální spolupráce při udržitelném zajišťování biomasy pro výrobu energie, výrobu potravin a v průmyslových procesech	19 900

Operace 16.3.1

Popis

- Spolupráce min. 2 subjektů
- Pomoc malým subjektům
- Cíl – nalézt úspory v rozsahu, kterých nedosahují, pokud působí samostatně
- Oblast podpory
 - Koordinace spolupracujících subjektů:
 - Tvorba podnikatelského plánu spolupráce
 - Společné investice na realizaci projektu
- Definice žadatele/příjemce dotace

Na projektu spolupracují minimálně dva subjekty, které se sdruží jako společníci do společnosti dle § 2716 nového občanského zákoníku

Záměr a) nebo záměr b):

- Zemědělský podnikatel, který splňuje definici mikropodniku
- nebo
- Výrobce potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu, který splňuje definici mikropodniku.

Záměr c)

- Držitel (vlastník, nájemce, pachtýř, vypůjčitel) lesa, který splňuje definici mikropodniku nebo je fyzickou osobou nepodnikající

Držitelem lesa se rozumí osoba, která v předmětném lese hospodaří. (Je vlastníkem lesa nebo osobou, která má práva a povinnosti vlastníka lesa podle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů)

Druh a výše dotace

Záměr a), b)

45 % způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace

Záměr c)

50 % způsobilých výdajů, ze kterých je stanovena dotace

- Částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace, na jeden projekt činí minimálně 50 000 Kč (včetně) a maximálně 7 000 000 Kč (včetně).
- Operace 16.3.1 nabývá účinnosti po schválení notifikace Evropskou komisí

Operace 16.3.1 Způsobilé výdaje – záměr a)

Výdaje na spolupráci:

- vypracování podnikatelského plánu spolupráce v souvislosti s projektem

Přímé investiční náklady na konkrétní projekty spojené s prováděním podnikatelského plánu spolupráce:

- společné pořízení zemědělských strojů a technologie pro živočišnou výrobu,
- společné pořízení zemědělských strojů a technologie pro rostlinnou výrobu,

- nová výstavba, modernizace a rekonstrukce společně využívaných zemědělských nebo potravinářských staveb,
- společné pořízení strojů, technologie a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, jejich finální úpravu, balení, značení výrobků

Operace 16.3.1 Způsobilé výdaje – záměr b)

Výdaje na spolupráci:

- vypracování podnikatelského plánu spolupráce v souvislosti s projektem

Přímé investiční náklady na konkrétní projekty spojené s prováděním podnikatelského plánu spolupráce:

- Společné pořízení strojů, technologií a zařízení pro zpracování zemědělských a ostatních produktů zemědělského podniku, finální úpravu, balení, značení výrobků (včetně technologií související s dohledatelností produktů)
- výstavba, modernizace a rekonstrukce společně využívaných budov pro zemědělství a potravinářství

Operace 16.3.1 Způsobilé výdaje – záměr c)

Výdaje na spolupráci:

- vypracování podnikatelského plánu spolupráce v souvislosti s projektem
- vypracování lesního hospodářského plánu pro sdružený lesní majetek

Přímé investiční náklady na konkrétní projekty spojené s prováděním podnikatelského plánu spolupráce:

- společné pořízení strojů a technologií pro obnovu, výchovu a těžbu lesních porostů včetně následného soustředování dříví a zpracování potěžebních zbytků
- Univerzální kolový traktor s lesnickou nástavbou s maximálním výkonem motoru vyšším než 50 kW a provozní hmotností do 10 t (max. 4 mil. Kč)
- Malotraktor s prvky lesnické nástavby s maximálním výkonem motoru do 50 kW (max. 1,5 mil Kč)
- Klanicový vyvážecí vlek za traktor (s hydraulickým jeřábem)
- Samochodný naviják (železný kůň)
- Naviják (nebo svěrný rám) pro soustředování dříví

- Nakladač, rampovač
- Štěpkovač, drtič (dřeva, klestu, dřevního odpadu)
- Štípací stroj, kráticí stroj
- Zatloukač a zatlačovač kůlů
- Drobná technika – motorová pila, křovinořez, zádobý postřikovač, motorový jamkovač
- Nákladní vlek za traktor jednoosý
- Nákladní vlek za traktor víceosý

Operace 16.3.1 Kritéria přijatelnosti – všechny záměry

- Projekt lze realizovat na území celé ČR s výjimkou hl. města Prahy
- Podpora je podmíněna předložením podnikatelského plánu spolupráce
- Na projektu spolupracují minimálně dva subjekty, které se sdruží jako společníci do společnosti dle § 2716 NOZ
- Podpora nesmí být použita na podporu společných aktivit, které již probíhají
- Žadatel splnil podmínku finančního zdraví u projektů, jejichž způsobilé výdaje, ze kterých je stanovena dotace, přesahují 1 mil. Kč
- Podpora je podmíněna kladným zhodnocením projektu s vyhodnocením aspektů účelnosti, potřeby, efektivnosti, hospodárnosti a proveditelnosti
- Účelnost – Popis konkrétních aktivit a zp. výdaje
- Potřeba – popis projektové vize a plánů
- Efektivnost – na základě doby návratnosti investice, pref. kritérium „Velikost investice v závislosti na velikosti obhospodařovaného lesního majetku“
- Hospodárnost – předpokládaná cena zdrojů použitých pro realizaci projektu
- Proveditelnost – splnění podmínky finančního zdraví žadatele

Operace 16.3.1 Kritéria přijatelnosti – záměr a) a b)

- záměr a)
 - zemědělské prvovýroba nebo zpracování zemědělských produktů nebo uvádění zemědělských produktů na trh. Výrobní proces se pak musí týkat zpracování a uvádění na trh surovin/výrobků uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU a rovněž výstupní produkt musí být v této příloze uveden
- záměr b)
 - se projekt týká zpracování nebo uvádění na trh zemědělských i nezemědělských produktů kdy minimálně jeden vstup tvoří zemědělský produkt.
- Zpracování se nesmí týkat produktů rybolovu, akvakultury a medu

Operace 16.3.1 Vybrané další podmínky – záměr a) a b)

- Lhůta vázanosti projektu na účel trvá 5 let od data převedení dotace na účet příjemce dotace
- Žádost obdrží v rámci preferenčních kritérií minimálně 15 bodů
- Výsledky projektu musí mít přínos pro venkovské oblasti
- Žadatel/příjemce dotace/společník ve společnosti musí splňovat definici mikropodniku od data podání Žádosti o dotaci, i ke dni podání Žádosti o platbu
- Podpora musí mít motivační účinek
- Dotace nebude vyplacena ve prospěch žadatele/příjemce dotace, vůči němuž je vystaven inkasní příkaz
- Žadatel/příjemce dotace nesmí být podnikem v obtížích
- Spolupracující subjekty podepíší Společenskou smlouvu nejpozději k datu podání Žádosti o dotaci
- Podpořené stavby, stroje a technologie nesmí být pronajímány či provozovány jiným subjektem, který není součástí společnosti spolupracujících subjektů žádajících o dotaci.
- V jednom kole příjmu žádostí podat na daný záměr pouze jednu žádost
- Změny subjektů ve společnosti nejsou povoleny

- Stanovení činností, které budou prováděny v rámci projektů
- Předmět dotace nesmí sloužit k poskytování služeb
- Dotaci nelze poskytnout na závlahové systémy
- Výroba tabákových výrobků, pohostinství, stravování, destilace, míchání lihovin

Operace 16.3.1 Vybrané další podmínky – záměr c)

- Žádost o dotaci obdrží v rámci preferenčních kritérií minimálně 5 bodů
- Žadatel je vlastníkem/nájemcem, pachtýřem nebo vypůjčitelem lesních pozemků a hospodářů podle platného lesního hospodářského plánu nebo podle převzaté platné lesní hospodářské osnovy (tzn., má protokolárně převzatý vlastnický separát lesní hospodářské osnovy)
- Podpora se vztahuje pouze na stroje a technologie šetrné k půdě a zdrojům
- Podpora se vztahuje pouze na stroje, které jsou určeny pro hospodaření na pozemcích určených k plnění funkcí lesa
- V rámci preferenčního kritéria č. 1. „*Velikost investice v závislosti na velikosti obhospodařovaného lesního majetku*“ musí žadatel získat minimálně 2 body (Podmínka se nevztahuje na žadatele, který uplatňuje výdaje na lesní hospodářský plán)
- Operace 16.3.1 Preferenční kritéria záměr a)

Pořadí	Kritérium
1.	Žadatel k datu Žádosti o dotaci podniká alespoň 3 roky v zemědělství nebo potravinářství – 3 body
	Rozhoduje datum zahájení provozování zemědělské výroby uvedené v Evidenci zemědělského podnikatele nebo datum registrace v obchodním nebo živnost. rejstříku v oboru potravinářství
2.	Podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech alespoň jednoho ze spolupracujících subjektů činí

	60% a více (stav za poslední účetně uzavřené období) – 4 body
	59 – 50% (stav za poslední účetně uzavřené období) – 3 body
	49 – 40% (stav za poslední účetně uzavřené období) – 2 body
3.	Počet spolupracujících subjektů
	Na projektu spolupracují min. 3 subjekty -1 bod
	Na projektu spolupracují min. 4 subjekty - 2 body
	Na projektu spolupracují min. 5 subjekty - 3 body
4.	Žadatel v hodnocení Finančního zdraví splňuje úroveň A/B (projekty nad 1 mil. Kč způsobilých výdajů)
5.	Výše výdajů projektu, ze kterých je stanovena dotace, je do 1 mil. Kč včetně
6.	Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech definovaných v příloze usnesení vlády ČR č. 344 ze dne 15. května 2013 ke Strategii regionálního rozvoje ČR
7.	Alespoň jeden ze spolupracujících subjektů je mladý zemědělec do 40 let
8.	Nejméně jeden ze spolupracujících subjektů zaměstnává mladé zaměstnance do 40 let (podíl mladých zaměstnanců je nad 36%/35 – 31%/ 30 – 26%/25 – 21%)
9.	Míra nezaměstnanosti v okrese, ve kterém je projekt realizován

	(nad 150%/150 – 125,1%/125 – 100,1% prům. míry nezam.)
10.	Vklad vlastního majetku do společného podnikání (alespoň jeden ze spolupr. subjektů vložil do společnosti vlastní majetek min. výše 300 000,- Kč/min. výše 100 000,- Kč)
11.	Žadatel je registrován jako ekologický podnikatel dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

- Operace 16.3.1 Preferenční kritéria
záměr b)

Pořadí	Kritérium
1.	Žadatel k datu podání Žádosti o dotaci podniká alespoň 3 roky v zemědělství nebo potravinářství
2.	Podíl příjmů ze zemědělské prvovýroby na celkových příjmech alespoň jednoho ze spolupracujících subjektů činí (nad 60%/ 59 – 50%/ 49 – 40%)
3.	Předmětem projektu je zpracování:
	mléka
	masa
	ovoce/zeleniny, chmele, brambor, léčivých, aromatických a kořeninových rostlin a moštových hroznů
4.	Alespoň jeden ze spolupracujících subjektů uplatňuje certifikovaný systém bezpečnosti a jakosti potravin/krmiv nebo je nositelem certifikátu Management životního

	prostředí
5.	Počet spolupracujících subjektů (min. 5/4/3 subjekty)
6.	Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech
7.	Nejméně jeden ze spolupracujících subjektů je mladý zemědělec do 40 let
8.	Žadatel v hodnocení Finančního zdraví splňuje úroveň A/B (projekty nad 1 mil. Kč způsobilých výdajů)
9.	Výše výdajů projektu, ze kterých je stanovena dotace je do 1 mil. Kč včetně
10.	Vklad vlastního majetku do společného podnikání (min. výše 300 000,- Kč/min. výše 100 000,- Kč)
11.	Žadatel je registrován jako ekologický podnikatel dle zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství

- Operace 16.3.1 Preferenční kritéria
záměr c)

Pořadí	Kritérium							Možný bodový zisk
1.	Velikost investice v závislosti na velikosti sdruženého obhospodařovaného majetku. Při výpočtu se použije součet výměr pozemků určených k plnění funkcí lesa, na kterých spolupracující subjekty hospodaří							
	Velikost investice (výdaje, ze kterých je stanovena dotace) v Kč	Velikost obhospodařovaného lesního majetku v ha (vlastnictví či nájem/pacht/výpůjčka)						
		do 10 (vč.)	nad 10 do 25 ha (vč.)	nad 25 do 50 ha (vč.)	nad 50 do 100 ha (vč.)	nad 100 do 250 ha (vč.)	nad 250 do 500 ha (vč.)	nad 500 ha (vč.)
	do 500 tis. (vč.)	5b.	5b.	5b.	5b.	5b.	5b.	5b.
	nad 500 tis. do 1,0 mil. (vč.)	2b.	3b.	4b.	4b.	5b.	6b.	7b.
	nad 1,0 mil. do 1,5 mil. (vč.)	0b.	2b.	3b.	4b.	5b.	6b.	7b.
	nad 1,5 mil. do 2,5 mil. (vč.)	0b.	0b.	3b.	4b.	5b.	6b.	7b.
	nad 2,5 mil. do 5 mil. (vč.)	0b.	0b.	0b.	3b.	4b.	5b.	6b.
	nad 5 mil. do 7 mil. (vč.)	0b.	0b.	0b.	0b.	4b.	5b.	6b.

2.	Počet spolupracujících subjektů (min. 5/4/3 subjekty)
3.	Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech
4.	Předmětem projektu je vyhotovení lesního hospodářského plánu pro sdružený lesní majetek
5.	Vklad vlastního majetku do společného podnikání (min. výše 300 000,- Kč/min. výše 100 000,- Kč)
6.	Velikost sdruženého lesního majetku (nad 250ha/ 250 – 100ha/ 100 – 50/ 50 – 10)
7.	Míra nezaměstnanosti v okrese, ve kterém je projekt realizován (nad 150%/150 – 125,1%/125 – 100,1%)

Operace 16.4.1 Horizontální a vertikální spolupráce mezi účastníky krátkých dodavatelských řetězců a místních trhů

- Celková alokace na operaci: 108 mil. Kč
- Alokace pro 3. kolo: 46,3 mil. Kč

Operace 16.4.1 Definice žadatele/příjemce dotace

Uskupení minimálně dvou subjektů.

Žadatelem/příjemcem dotace/spolupracujícím subjektem v uskupení jsou:

- Zemědělský podnikatel (MSP)
- Výrobce potravin nebo surovin určených pro lidskou spotřebu (MSP)
- Obec nebo dobrovolný svazek obcí
- Nevládní neziskové organizace zastupující zemědělce nebo zpracovatele potravin

Popis operace

Uskupení minimálně dvou subjektů.

- Společný prodej v místní prodejně
- Společný prodej ze dvora
- Organizace přímého prodeje spotřebiteli – bedýnkový prodej

Operace 16.4.1 Druh a výše dotace

Výdaje na spolupráci

- 50 % výdajů, ze kterých je stanovena dotace

Přímé výdaje na konkrétní projekty spojené s prováděním podnikatelského plánu spolupráce

- Velké podniky - 25 % způsobilých výdajů
- Střední podniky - 35 % způsobilých výdajů
- Malé podniky - 45 % způsobilých výdajů

Částka výdajů, ze kterých je stanovena dotace, na jeden projekt činí minimálně 50 000 Kč (včetně) a maximálně 6 000 000 Kč (včetně).

- Operace 16.4.1 nabývá účinnosti po schválení notifikace Evropskou komisí

Operace 16.4.1 Způsobilé výdaje

Výdaje na spolupráci:

- vypracování podnikatelského plánu spolupráce v souvislosti s projektem
- náklady na propagační činnosti KDŘ nebo místního trhu (náklady spojené s propagací v médiích, náklady na tisk letáků, plakátů, reklamní tabule)

Přímé investiční náklady na konkrétní projekty spojené s prováděním podnikatelského plánu spolupráce:

- společné pořízení strojů, technologie, zařízení a vybavení související s projektem
 - vybavení prodejny
 - pořízení prodejního stánku, vybavení tržiště

- investice do technologie na úpravu produktů k prodeji
- investice vedoucí ke zvyšování a monitorování kvality produktů (nákup dopravních prostředků určených zejména pro osobní přepravu není způsobilý), společná pojízdná prodejna
- nová výstavba či modernizace nemovitého majetku v souvislosti s provozováním KDŘ či místního trhu
- investiční náklady na pořízení e-shopu v souvislosti s projektem (pořízení počítačového hardware a software)

Operace 16.4.1 Kritéria přijatelnosti

- Projekt lze realizovat na území celé ČR s výjimkou hl. města Prahy – přínos pro venkovské oblasti
- Podpora je podmíněna předložením podnikatelského plánu spolupráce
- Na projektu spolupracují minimálně dva subjekty (min. jeden musí prokázat podnikatelskou činnost v odvětví zemědělství nebo potravinářství)
- Podpora nesmí být použita na podporu společných aktivit, které již probíhají
- Podpora je podmíněna kladným zhodnocením projektu s vyhodnocením aspektů účelnosti, potřebnosti, efektivnosti, hospodárnosti a proveditelnosti
- Žadatel splnil podmínku finančního zdraví u projektů, jejichž způsobilé výdaje, ze kterých je stanovena dotace, přesahují 1 mil. Kč (Podmínka se nevztahuje na: obce, svazky obcí, příspěvkové organizace, spolky, pobočné spolky, ústavy, obecně prospěšné společnosti, zájmová sdružení právnických osob, nadace)
- Příjemce dotace zveřejní výsledky projektu a zajistí jejich šíření
- Do dodavatelského řetězce mezi zemědělcem a spotřebitelem není zapojen více než jeden zprostředkovatel (Zprostředkovatel = subjekt, který nakoupí produkt od zemědělce za účelem jeho dalšího prodeje)
- Podmínka dodržení definice místního trhu

Definice místního trhu:

- Vytvoření a rozvoj místního trhu bude podporováno pouze v případě, že činnosti zpracování a prodeje konečnému spotřebiteli se odehrávají v okruhu 75 km od zemědělského podniku, z něhož produkt pochází.
- Místo vzniku produktu a obce (tj. "hraniční obce"), které ohraničují daný poloměr 75 km od místa vzniku produktu, stanoví spolupracující subjekty do Smlouvy o spolupráci.

Operace 16.4.1 Další podmínky

- Lhůta vázanosti projektu na účel trvá 5 let od data převedení dotace na účet příjemce dotace
- Žádost obdrží v rámci preferenčních kritérií minimálně 15 bodů
- Dotace nebude vyplacena ve prospěch spolupracujících subjektů, vůči kterým je vystaven inkasní příkaz
- Spolupracující subjekty nesmí být podnikem v obtížích
- Spolupracující subjekty podepíší Smlouvu o spolupráci nejpozději k datu podání Žádosti o dotaci
- Podpořené stavby, stroje a technologie nesmí být pronajímány či provozovány jiným subjektem, který není součástí společnosti spolupracujících subjektů žádajících o dotaci
- Spolupracující subjekty v uskupení mohou v jednom kole příjmu žádostí podat na danou operaci pouze jednu žádost o dotaci
- Podpora musí mít motivační účinek
- Na realizaci projektu se musí podílet všechny spolupracující subjekty v uskupení
- Projekt může být zaměřen pouze na jedno z témat – tzn. buď na krátké dodavatelské řetězce, nebo na místní trhy
- Spolupracující subjekty, které jsou mikropodnikem, malým nebo středním podnikem, musí dodržet příslušnou kategorii podniku i ke dni podání Žádosti o platbu
- Podmínky pro velké podniky:
 - žadatel v podnikatelském plánu spolupráce musí popsat situaci, která by nastala v případě, že by podpora nebyla poskytnuta
- Operace 16.4.1 Preferenční kritéria

Pořadí	Kritérium
1.	Investice na založení nebo rozvoj KDŘ nebo místních trhů je charakterizována jako:
	Nově pořízená investice (zřízení nové prodejny výrobků, pojízdné prodejny, stánkového prodeje, prodeje ze dvora, potvrzené příslušnými certifikáty SVS a/nebo SZPI opravňující ke zpracování vlastní produkce)
	Rekonstrukce nebo modernizace stávajících kapacit, související se založením nebo rozvojem KDŘ nebo místních trhů
2.	Žadatel podniká alespoň 3 roky v zemědělství
3.	Žadatel podniká alespoň 3 roky v potravinářství
4.	Nejméně jeden ze spolupracujících subjektů má registrovanou značku kvality potravin KLASA u některého ze svých výrobků, nebo je některý z jeho produktů označen jako produkt s chráněným zeměpisným označením nebo označením původu nebo jako zaručená tradiční specialita, či získal ocenění Regionální potravina nebo Česká biopotravina nebo některý z jeho produktů získal certifikát a právo používat některou ze značek Asociace regionálních značek (ARZ)
5.	Počet spolupracujících subjektů (min. 5/4/3 subjekty)

6.	Všechny spolupracující podnikatelské subjekty spadají do kategorie podniků (mikro/malý nebo mikro/střední nebo malý nebo mikro)
7.	Žadatel v hodnocení Finančního zdraví splňuje úroveň A/B (projekty nad 1 mil. Kč způsobilých výdajů)
8.	Výše výdajů projektu, ze kterých je stanovena dotace je do 1 mil. Kč včetně
9.	Projekt je realizován v hospodářsky problémových regionech
10.	V případě spolupráce mezi účastníky místních trhů má alespoň jeden ze spolupracujících subjektů zkušenosti s pořádáním trhů anebo s podobnými aktivitami
11.	V případě spolupráce na vzniku nového KDŘ je alespoň jeden ze spolupracujících subjektů prvovýrobcem komodity související s předmětem projektu
12.	Míra nezaměstnanosti v okrese, ve kterém je projekt realizován (nad 150%/ 150 – 125,1%/ 125 – 100,1%)

Sdružování producentů

UZNÁVÁNÍ ORGANIZACÍ PRODUCENTŮ A SDRUŽENÍ ORGANIZACÍ PRODUCENTŮ K PROVÁDĚNÍ SPOLEČNÉ ORGANIZACE TRHU S VYBRANÝMI ZEMĚDĚLSKÝMI PRODUKTY

nařízení vlády č. 314/2016 Sb., o uznávání organizací producentů a sdružení organizací producentů k provádění společné organizace trhu s vybranými zemědělskými produkty a o změně nařízení vlády č. 282/2014 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků

Součástí žádosti o uznání organizace producentů je

- a) seznam všech členů organizace producentů,
- b) originál nebo úředně ověřená kopie platných stanov, popřípadě jiných platných zakladatelských dokumentů žadatele, kde je uvedena povinnost všech členů organizace producentů obchodovat nejméně 90 % své produkce v odvětví uvedeném v příloze č. 1 nebo 2 k tomuto nařízení prostřednictvím uznané organizace producentů, a je uvedena povinnost všech členů organizace producentů, že nabyvatelem obchodovatelné produkce nesmí být žádný z producentů, který je členem této organizace producentů...
- c) prohlášení žadatele, že bude každoročně Fondu do 31. ledna oznamovat hodnotu nebo objem obchodované produkce zemědělského produktu, uvedeného v příloze 2 k tomuto nařízení, který byl jejich členy prostřednictvím uznané organizace producentů dodán na trh v předchozím kalendářním roce; tato produkce musí dosahovat alespoň minimální hodnoty nebo objemu obchodované produkce vybraného zemědělského produktu uvedeného v příloze č. 1 nebo 2 k tomuto nařízení, na který žadatel žádá o uznání, a
- d) doklad prokazující, že žadatel sdružuje minimální počet producentů podle odvětví uvedeného v příloze č. 1 nebo 2 k tomuto nařízení, kteří nejsou vzájemně personálně propojeni a minimální hodnotu nebo objem obchodované produkce v odvětví uvedeném v příloze č. 1 nebo 2 k tomuto nařízení v posledním kalendářním roce přede dnem podání žádosti

V případě hospodaření v režimu ekologického zemědělství je dále součástí žádosti, kromě podmínek uvedených v odstavci 2, doklad prokazující, že

- a) žadatel obchoduje v režimu ekologického zemědělství a

b) všichni členové organizace producentů hospodaří v režimu ekologického zemědělství.

Fond vydá rozhodnutí o uznání organizace producentů

Snaha o podporu sdružování – bodové zvýhodnění v rámci investic,

možná dotace na provoz organizace, management

Odbyt faremní produkce prostřednictvím systému KPZ

Mgr. Jan Valeška,

Komunitou podporované zemědělství

KPZ je systém založený na vzájemném vztahu mezi spotřebiteli a producenty potravin, kteří společně sdílejí bohatství úrody i riziko neúrody.

Mezi hlavní cíle KPZ patří místní produkce a spotřeba potravin, podpora šetrného hospodaření v krajině, spolupráce mezi lidmi a pěstování vztahu k jídlu.“

Základní součástky KPZ

- Dostupná zemědělská půda
- Zemědělci
- Skupiny odběratelů
- Informovaný spotřebitel

Kde začít?

- Rozmyslet co mohu/chci nabídnout
- Identifikovat potřeby lidí
- Vytipovat místa, kde je kontaktovat
- Vybudovat komunikační kanály
- Stanovit rámce společného projektu
- Stanovit cenu
- Stanovit způsoby distribuce
- Vyřešit legální a hygienické otázky
- Posilovat vzájemný závazek

Co mohu/chci nabídnout

- Jaké produkty mohu nabídnout.
- Chci si ponechat plnou kontrolu nad rozhodováním o financích.
- Chci prodávat různými kanály, nebo být zaměstnancem společenství.
- Chci otevřít statek lidem
- Mohu nabídnout rozšíření sortimentu podle potřeb lidí
-

Co lidé chtějí

- Zdroj čerstvých, místních a také bio potravin za dostupné ceny.
- Být součástí nějakého skutečného společenství, setkávat se s lidmi nad společným důležitým jednotícím tématem
- Znát lidi, kteří produkují jejich jídlo a chtějí vědět jak a kde vzniká a případně se na tomto vzniku podílet.
- V poslední době je vrůstající motivací potravinová bezpečnost - snaha lidí zajistit si zdroj potravin, který bude co nejméně závislý na globálních tržních mechanismech

Jak takové lidi hledat?

- Veřejná setkání
- Osobní kontakt zakládá důvěru
- Tištěné materiály
- Šíření informací mezi co nejvíce lidí
 - Šeptanda - Účinná pro zavedenější systémy
 - InternetNeosobní, vhodný pro pozdější rozšiřování
- Stávající zákazníci
- Mateřská centra
- Bioobchody a obchody se zdravou výživou
- Místní environmentální nevládky a střediska ekologické výchovy
- Místní biokluby a potravinové banky
- Komunitní zahrady
- Politické skupiny
- Církevní spolky a kostely

Rámce společného projektu

- obchodní vztah vzniká mezi hospodářem a každým z odběratelů jednotlivě
- odběratelé potom společně řeší další záležitosti na základě vlastních pravidel
- je komplikovanější při založení, ale může usnadnit možné následné řešení sporů
- v současné době občanský zákoník dává řadu možností pro založení takovýchto iniciativ od sociálního družstva, přes ústav nebo spolek

Neformální skupina

Formální instituce

Modely vzájemného vztahu

Činnost

Modely

- Konzumní model (vyjít vstříc spotřebiteli)
- Podílnický model (vyjít vstříc producentovi)

Způsob platby

- nákup se platí po uskutečnění
- nákup se platí předem (za dodávku, za měsíc) a platba se obvykle nevrací
- nákup se platí předem na celou sezónu a platba se nevrací

Vztah zemědělce a zákazníka

- Zemědělec a zákazník se neznají
- Zákazník zná jméno zemědělce, případně ho vidě l (na trhu, při odběru, na farmě)
- Zemědělec a zákazník se znají/vídají pravidelně

Možnost výběru

- je možnost si přesně vybrat produkty (např. druhy zeleniny)
- skladba nákupu je daná zemědělcem/obchodníkem, je možnost dělat změny
- skladba nákupu je pevně daná zemědělcem/obchodníkem- co se urodí

Odběrné místo

- nákup je dovezen do domu
- nákup probíhá v obchodě či na trhu s klasickou otevírací dobou
- nákup probíhá na odběrném místě v krátkém časovém úseku nebo na farmě

Dlouhodobost závazku

- Produkty jsou nakupovány jednorázově
- Produkty jsou odebírány víceméně pravidelně, s možností zrušit odběr/neobjednat si
- Existuje závazek odebírat produkty celou sezónu

Způsob odběru

- nákup balí a předává obchodník při nákupu

- nákup je připraven v bedýnce/tašce, zákazník si ho vyzvedne
- podíl si seskládá sám zákazník podle seznamu od zemědělce

Provozovatel systému

- firma či podnikatel- obchodník, distributor, který produkty překupuje od zemědělce
- zákazník/pomocník/nezisková organizace/zemědělec za přiměřenou odměnu za organizaci
- zákazníci organizují systém dobrovolnicky
- Další závazky
- Kromě nákupu neexistují další
- Aktivita mezi farmářem a zákazníkem
- Existují určité další aktivity mezi zemědělcem a zákazníkem, ale ne ve formě závazku
- Zákazníci se zavazují podporovat zemědělce v případě neúrody/katastrofy

Konkrétní typy organizace KPZ

- Sdílení úrody
Náklady produkce hradí podílníci za odpovídající podíl na úrodě
- Zajištění odbytu
Spotřebitelé se zavazují odebrat určitou část produkce s platbou předem
- Pronajmi si ...
Spotřebitelé platí roční „pronájem“, který pokrývá náklady produkce např. ovoce, mléka, apod.
- Darování kapitálu/podílový vklad
Spotřebitelé investují do hospodářství nebo darují kapitál

Komunikace

- .Komunikace je základem udržení společného závazku.
- .Proto je nutné pořádat pravidelné osobní schůzky.
- .Je důležité členy informovat o tom, co se děje, budovat důvěru a zapojovat je do běhu systému.
- .Ideální je samozřejmě, aby lidé navštěvovali hospodářství co nejčastěji.

Offline nástroje

- .Tišťený zpravodaj – pravidelné informace o dění na statku
- .Informační nástěnka/tabule ve výdejních místech.
- .Pravidelné schůzky (může znamenat např. 2x ročně)

Online komunikace

- Webové stránky
statickou prezentaci se základními informacemi lze vytvořit svépomocí prostřednictvím dostupných nástrojů, často zdarma
- Webová fóra, e-mailové konference
e-mail je dnes základním komunikačním nástrojem
- Sdílené dokumenty a formuláře
velmi usnadňují získávání zpětné vazby od členů.
- Zpravodaj nebo blog z farmy
založení online blogu je velmi snadné a zdarma, nicméně jeho aktualizace je poměrně časově náročná.
- Sociální sítě
přinášejí velké možnosti zejména pro získání dalších členů.

Legality KPZ –neformální skupiny

- .V případě neformálních skupin odběratelů obvykle vzniká obchodní vztah vždy pouze mezi producentem a každým z členů komunity individuálně.
- .Producent dodává své produkty sám jednotlivým podílníkům KPZ.
- .Producent zajišťuje odpovídající podmínky prodeje a základní hygienická pravidla.
- .pokud sedlák doveze svou produkci do odběrného místa a odběratelé si je vyzvedávají bez kontaktu cizích osob s jednotlivým zbožím/není třeba tento typ výdeje dále registrovat.
- .Jedná se o legislativně nejjednodušší nastavení KPZ skupiny, která však vyžaduje nejvyšší míru vzájemné důvěry a bývá vhodné pro menší skupiny.

Legality KPZ –formální skupiny

- .Pokud do vztahu se zemědělcem vstupují podílníci společně jako právnická osoba (např. jako spolek) vzniká obchodní vztah právě mezi touto právnickou osobou a producentem.
- .Potom už se musíte registrovat jako osoba uvádějící potraviny do oběhu. Podle nařízení ES č.178/2002 je totiž každý „veřejný nebo soukromý podnik, ziskový nebo neziskový, který se mimo jiné zabývá

zpracováním a distribucí potravin“ považován za „provozovatele potravinářského podniku“.

- .Registrovat se potom musíte na příslušném krajském inspektorátu SZPI případně i SVS.
- .Navíc, pokud máte na prodej potravin živnost, je nutné ohlásit provozovnu také na příslušném Živnostenském úřadě

Tvorba ceny v KPZ

- .Cena se v systémech KPZ většinou utváří především v diskusi mezi producentem a jeho podílňíky.
- .Obvykle lidé nekupují konkrétní produkt, ale způsob hospodaření, který daný producent provozuje a dostávají potom výsledky tohoto hospodaření.
- .Cena v tomto režimu především odráží hodnotu, kterou lidé danému způsobu hospodaření přikládají, a na druhou stranu potřeby producenta na důstojné živobytí.
- .Cenotvorba je zde tedy dvoustranný proces, který probíhá v přímé komunikaci těch, kdo produkují a těch, kteří platí.

Rozdílné přístupy k tvorbě ceny

Při tvorbě ceny podílu v KPZ lze vycházet z několika přístupů. Tvořit cenu na základě:

- .běžných cen na trhu
- .potřebného příjmu
- .skutečných nákladů
- .dobrovolných příspěvků
- .podobného modelu jinde

Četnost plateb

Rozhodněte se společně, jak často platit za podíly podle toho, co je nejpraktičtější, nejpohodlnější pro spotřebitele i sedláka

.Týdenní platby –nejnižší míra závazku, komplikované, nízká míra důvěry

.Měsíční platby

.Platby na celou sezonu –vysoká míra závazku, snadná administrace; platby obvykle rozděleny do několika splátek.

.Platby na celý rok -vždyť i mimo sezonu musí zemědělec z něčeho žít.

Danění plateb

- .Zdanění podléhají výnosy z prodaných podílů.
- .Platby za potraviny mohou být řešeny jako členské příspěvky do občanského sdružení, nebo investice do družstva, které často nepodléhají zdanění.

Propojení zemědělec -spotřebitel

Komunitní statky

Distribuce

Dopravu zajišťuje

- Zemědělec
- Svépomocí (vždy jeden zodílníků)
- Najatý dopravce

Příprava podílů pro členy

- .Individuální bedýnky skládá zemědělec –každý spotřebitel dostává standardizovanou bedýnku s již naváženým obsahem
- .Individuální bedýnky skládá vždy jeden z podílníků pro ostatní. Každý z členů si odebírá vlastní podíl z přivezených potravin –časově nejméně náročná varianta. Každý má své preference a tak je výhodné mít také jednu bednu s produkty „na výměnu“ viz výše.

Výdejní místo

- .Odběr na statku

Pro zemědělce ta nejjednodušší forma a také ta nejlevnější. Nevýhodou je ekologická stopa individuální dopravy a nejspíše zvýšené osobní náklady každého člena. Odběr na statku však může vytvářet silný pocit sounáležitosti – vidět rostoucí úrodu, zvířata, moci se zapojit např. samosběrem.

- Odběr na odběrném místě

.Odběrové místo jinde –pokud členové nežijí poblíž statku, je vhodné doručit úrodu na lépe dostupné místo . Může to být něčí zahrada nebo garáž, kavárna apod. Tato distribuce je také šetrnější k životnímu prostředí. Je nejméně náročná pro podílníky, což je výhoda i nevýhoda.

- Dovážka do domu

.Vzhledem k tomu, že podstatou KPZ je spojení mezi zemědělcem a spotřebitelem, neodpovídá systém s minimální nebo žádnou aktivitou členů

principům KPZ. .Jednou z výhod dovážky do domu je, že umožní zapojení lidem, kteří by jinak z časových důvodů do KPZ nevstoupili.

.Pokud se rozhodnete pro dovážku do domu, dobře si propočítejte všechny náklady a promítněte je do ceny.

Zapojení lidí do aktivit na statku

- .Společný oběd ze sklizně.
- Samosběr sezónního ovoce a zeleniny
- .Pojmenovávání mláďat
- .Noční prohlídka statku
- .Piknik v trávě
- .Dýňobraní
- .Moštování
- .Velikonoční pomlázka

Družstevnictví v ČR

Doc. Ing. Ilona Švihlíková, Ph.D.

Družstva obstála v krizi jako mimořádně odolný ekonomický model. V České republice bohužel často bojují o holé přežití.

Družstva jsou osvědčenou formou ekonomické demokracie – v Evropě se rozvíjejí již od první poloviny 19. století. České země a také Slovensko mají s tímto hnutím dlouhodobé zkušenosti, které v kostce vyjádřil jeden z klasiků družstevních záložen a český národní buditel František Cyril Kampelík: „Co jednomu nemožno, všem dohromady snadno.“ Družstva jsou u nás bohužel stále spojována s minulým režimem. Družstvo asociuje JZD a každopádně něco, co je dávno překonané. Náprava tohoto negativního obrazu nebude snadná. Jenže u družstev nejde jen o ideály demokracie v ekonomickém životě. Jejich přínosy je totiž možno ocenit i v současné hospodářské praxi.

Neudržitelný ekonomický model

V roce 2013 byla v Evropském parlamentu přijata zpráva o přispění družstev k překonání krize, kterou vypracovala italská europoslankyně Patrizia Toia. Tato zpráva zahrnuje výzkum, který ukázal, že jak družstevní banky, tak družstva v oblasti průmyslu a služeb se ukázaly v období krize jako nejodolnější forma. Zpráva přímo uvádí důvody, proč tomu tak je – je to model řízení, který je založený na společném vlastnictví a demokratické kontrole, což zajišťuje dlouhodobý přístup a zakotvení v místní ekonomice.

Družstva mohou být významnou součástí přechodu na jiný ekonomický model, který už nebude založený na přístipkaření pro zahraniční firmy.

Bohužel, ohlas na tuto zprávu byl v politické rovině v České republice nulový (podobně jako v případě Mezinárodního roku družstevnictví vyhlášeného v roce 2012). Družstva jsou přitom nesmírně důležitá i pro nutnou změnu současného neudržitelného ekonomického modelu v naší zemi. Ten je totiž založený na zahraničním kapitálu, na němž „visí“ zdánlivě české firmy. Jejich produkce se vyznačuje převážně nízkou až střední přidanou hodnotou, která limituje prostor pro razantnější zvyšování mezd, a tedy i životní úroveň většiny obyvatel. Kromě socioekonomické neudržitelnosti (obnášející odliv zisků ze země ve výši stovek miliard ročně), je to vrcholně nedůstojná pozice. Zahrnuje totiž i takové prvky, jako jsou otevřené účetnictví, kdy zahraniční firma vidí do „střev“ české firmy (včetně nákladové kalkulace), či takzvaná práce ve mzdě. Jde o specifický typ dělby práce, kdy obvykle vyspělý zahraniční partner zadává subdodavateli jednoduché úkony, pro které je rozhodující

geografická blízkost a nízké mzdy. Jedná se o jednoduché kompletovací práce s minimální přidanou hodnotou.

Bez vlastních ekonomických struktur, jejich podpory a rozvoje se dál nedostaneme. Potřebujeme nutně rozvíjet místně ukotvenou síť malých a středních firem v českém vlastnictví, která bude schopná produkovat výrobky a služby s vyšší přidanou hodnotou, což následně vytvoří prostor pro růst mezd. Podpora je nutná v oblasti technologií, marketingu, ale také přístupu k financování. Je nadějně, že předseda Svazu českých a moravských výrobních družstev Rostislav Dvořák má již dlouho jasnou představu, jak dále postupovat a jakými nástroji tento segment podpořit – anebo mu alespoň neškodit.

Občané si zaslouží víc

Naši politici – včetně těch sociálnědemokratických, u nichž by se určitý vztah (nebo alespoň základní znalost) družstevního hnutí předpokládala – ovšem stále lákají další zahraniční firmy, i když třeba ne tak hrůzné jako Amazon. Evidovat příliv zahraničního kapitálu a nová pracovní místa nedává žádný smysl, když se zároveň neprovede analýza, která ukáže, kolik pracovních míst bude kvůli této investici zničeno a jaké budou širší dopady jak na danou lokalitu, tak na stát jako celek. Bohužel, národohospodářský pohled je na vládní úrovni už dobré čtvrtstoletí něco jako Yetti – leckdo o tom mluví, ale nikdo to ještě neviděl.

Místo rozvoje družstevního hnutí u nás družstva spíše bojují o holé přežití. Družstevní záložny byly ničeny dlouho a systematicky – nejprve neměly téměř žádnou regulaci, aby následně byly přeregulovány tak, že se musely změnit na banky. Korunu tomu dodala novela zákona z minulého roku s chorým ustanovením „1:10“ (úvěr nesmí být větší než desetinásobek neúročeného členského vkladu), které družstevní záložny vůči bankám silně znevýhodňuje. Výrobní družstva zase čelí vlně pokusů o nepřátelská převzetí, protože řada z nich je ekonomicky velice úspěšná a láká tak ty, kteří chtějí nekalými metodami přijít k velkému majetku. Chyba tkví v zákoně o obchodních korporacích, který nedostatečně zohledňuje specifiku družstev a dívá se na ně vlastně jako na akciovku. Možnost předávání plných mocí mimo členy družstva je jedním z takových negativních jevů. Dalším je neuvedení družstevních principů, jakož i chybějící odvolávky na mezinárodní družstevní hodnoty. Dodejme, že v České republice zatím chybí širší zaměření na zaměstnaneckou participaci (ke které také vyzývá zmíněná zpráva Evropského parlamentu), například vytvoření legislativních a dalších podmínek pro přebírání firem v likvidaci svými zaměstnanci.

Družstva asi nespasí svět, ale mohou významně přispět k větší demokratizaci ekonomického života a také být významnou součástí přechodu na jiný ekonomický model, který už nebude založený na přístipkaření pro zahraniční firmy. Naše země potřebuje důstojné postavení ve světové ekonomice – čeští občané si zaslouží víc než jen pracovat ve mzdě pro zahraniční pány.

Publikováno pro a2larm

Historie českého družstevnictví

Družstevnictví vzniklo jako účinný nástroj k řešení hromadících se hospodářských a sociálních problémů, které s sebou koncem první poloviny 19. století přinesla průmyslová revoluce a s ní nástup kapitalistického tržního hospodářství.

Družstevnictví tvořilo od svého počátku zvláštní společensko ekonomickou formu založenou na principech svépomoci, spolupráce a sociální solidarity.

První reálné družstvo se zrodilo v anglickém městě Rochdale v roce 1844. Jednalo se o družstvo ve své podstatě spotřební a jeho zakladateli proklamované zásady jsou dodnes platné.

V roce 1845 vznikl v Sobotišti na Slovensku tzv. Gazdovský spolek, jehož iniciátor Samuel Jurkovič tak realizoval de facto první spořitelní a úvěrní družstvo na světě.

Tradice českého družstevnictví, která patří k nejstarším na světě, se odvíjí od roku 1847. V tomto roce byl v Praze ustanoven Pražský potravní a spořitelní spolek, který jak sám jeho název napovídá, tvořil jakousi symbiózu spotřebního a spořitelního družstva.

Důležitým historickým momentem bylo vydání družstevního zákona v roce 1873.

Z hlediska mezinárodního družstevního hnutí je významným mezníkem rok 1895, kdy byl založen Mezinárodní družstevní svaz. Pro historii českého družstevnictví je potěšující, že u jeho zrodu stáli i zástupci českých družstev.

Ačkoliv činnost družstev byla z počátku orientována zejména na oblast spotřeby či vzájemné finanční výpomoci a nutno konstatovat, že bez potřebných znalostí a zkušeností nebyly první pokusy vždy úspěšné, přesto se družstevní myšlenka a podnikání prokázaly jako velmi životaschopné a začaly se rychle šířit a postupně zasahovat takřka do všech oblastí společenské činnosti a materiální výroby. A jestliže na počátku vznikala družstva jako záchranná síť pro sociálně nejslabší vrstvy, postupem doby začala být družstevní forma podnikání využívána i dalšími společenskými vrstvami.

Družstevní forma podnikání "stará více než jeden a půl století", založená na demokratických principech vzájemné spolupráce, pomoci a solidarity, na možnostech osobního podílu, spoluvytváření hodnot a na spolurozhodování o zásadních aktivitách družstevního subjektu, účinně pomáhá milionům lidí na celém světě i v současnosti při zlepšování jejich životních podmínek. Právě tak i v České republice družstvům právem náleží místo mezi podnikatelskými

subjekty, neboť i naše družstva účelně napomáhají při řešení sociálních a ekonomických problémů naší současné společnosti a nabízejí a mohou poskytovat i mladé generaci východiska z jejich problémů.

Období 1847 - 1918

Počátky družstevního hnutí na území současné České republiky jsou datovány druhou polovinou 40.let 19.století. Jako v okolních zemích i u nás vznik družstevnictví úzce souvisel s rozvojem kapitalistických výrobních vztahů a rozvinutím tržního hospodářství. To na jedné straně vedlo k růstu produkce, na druhé straně však způsobovalo, že "chudí se stávali ještě chudšími". V obraně proti zvyšujícímu se ekonomickému tlaku a ve snaze zlepšit svoje bídné postavení se nejvíce postižené vrstvy (dělníci ve městech a rolníci na venkově) pokoušely sdružovat do svépomocných organizací - zakládaly první spolky založené na svépomoci, solidaritě a vzájemné pomoci. Bez potřebných znalostí a zkušeností nebyly první pokusy o družstevní činnost vždy úspěšné. Přesto se družstevní myšlenka a podnikání začalo šířit v dalších společenských vrstvách - družstva začaly zakládat i řemeslníci a živnostníci ve městech a sedláci a statkáři na venkově. Na přelomu století 19. a 20. již lze zaznamenat úspěšný rozvoj družstevního hnutí v mnoha oblastech ekonomické i výrobní činnosti a v různých vrstvách tehdejší společnosti.

Období 1918 - 1945

Vznik samostatného Československa znamenal začátek nové etapy dějin i pro družstevnictví. Došlo k rychlému rozvoji družstev různých typů a činností. V demokratických podmínkách a funkční tržní ekonomice vytvořilo ekonomicky silné, dobře organizované a společensky významné i když nejednotné odvětví. Družstevnictví se členilo nejen podle druhu podnikání, ale i pod vlivem národnostních a politických konfliktů společnosti tzv.první republiky. Nicméně je možné konstatovat, že svého vrcholného rozmachu u nás dosáhlo družstevnictví právě v období mezi 1. a 2. světovou válkou.

Druhá světová válka a následná okupace tvrdě zasáhly i do činnosti družstev. Družstevní život byl okupačním režimem značně omezován. Přesto se družstva a jejich členové aktivně podíleli na odbojové činnosti a podpoře perzekuovaných rodin.

Období 1945 - 1989

Poválečný politický vývoj a období totalitního režimu napsaly specifickou kapitolu historie českého družstevnictví.

Družstva a jejich členové se s nadšením pustili do obnovy válkou zničeného hospodářství. Vývoj po roce 1948 a nástup totalitního režimu však razantně poznamenal další činnost družstevnictví. Nastalo uplatňování tvrdého

centralismu, jehož důsledkem byl mimo jiné silný byrokratismus a nucené fúzování družstev do velkých až gigantických celků se značným odstupem od členské základny. Byla narušována a omezována družstevní demokracie i další specifické prvky družstevního hnutí. V rámci teorie o nižší formě družstevního vlastnictví byla družstva systematicky zbavována podnikatelské iniciativy, účelově zneužívána a postupně etatizována. Došlo k likvidaci celých sektorů družstevní činnosti. Navzdory nepříznivějším podmínkám než měl státní a komunální sektor se družstva vyznačovala iniciativou, větší pružností a podnikavostí. Družstvům se podařilo vybudovat v zájmu svých členů solidně fungující síť výroby a služeb.

Období 1990 - současnost

Proces demokratizace po listopadu 1989 se promítl i do systému družstevnictví. Družstva za významné pomoci zahraničních družstevních organizací obhájila svoji existenci i legislativní uznání. Vývoj v posledním desetiletí 20.století jasně prokázal, že družstevnictví pomocí principů a hodnot, které uznává a používá je schopno překonávat jak svoje vnitřní problémy, tak i vnější, mnohdy až likvidační tlaky.

Družstevní forma podnikání je stále aktuální. A jako ve světě má družstevnictví i v České republice svoje opodstatnění. Právě v současné době může družstevnictví, založené na demokratických principech, vzájemné spolupráci a solidaritě nabízet východiska a napomáhat, což se mnoha oblastech již i děje, při řešení sociálních a ekonomických problémů společnosti.

Ukazuje se, že i v jedenadvacátém století zůstane družstevnictví efektivní podnikatelskou formou, která účinně zajišťuje potřeby svých členů a významně přispívá ke zlepšování ekonomických, sociálních a kulturních podmínek života celé společnosti.

Zdroj: Družstevní asociace

Memorandum DA

Družstva jsou v České republice státem často zcela nesprávně chápána jako „pokřivené společnosti s ručením omezeným“ přesto, že patří historicky k nejstarším typům obchodních společností v celé Evropě. Družstevní principy jsou dlouhá léta našimi vládami popírány bez ohledu na to, že v Evropské unii mají družstva svébytné postavení a jsou dokonce Evropskou komisí chápána jako důležitý prvek ekonomické stability a významný faktor snižování nezaměstnanosti. Družstva totiž nejlépe ze všech podniků prošla obdobím ekonomické krize.

Je velmi důležité respektovat specifické postavení družstev v rámci ekonomiky a hospodářské struktury České republiky v kontextu se zeměmi Evropské unie a především pak zajištěním účasti zástupců družstevnictví při projednávání legislativních návrhů, které se družstevnictví týkají. V tomto směru je DA ČR oficiálním připomínkovým místem.

Pokud jde o jednotlivá družstevní odvětví, lze konstatovat, že v České republice se jeví současná legislativa například vůči bytovým družstvům a společenstvím vlastníků nepřátelská a to navzdory tomu, že Evropská komise doporučuje vládám s družstevními organizacemi vést při tvorbě legislativy konzultace a informovat komisi i družstevní organizace vždy, když vypracuje novou právní normu v této oblasti a to ještě před přijetím jejího textu. Tento kategorický prvek ovšem není soustavně respektován a výsledkem je současný stav, který již ohrožuje samou existenci bytových družstev.

Z pohledu spotřebních družstev je nezbytné zajištění stejných právních podmínek pro podnikání v oblasti obchodu, zejména pak prosazení registrace tržeb, stabilizace právního prostředí pro podnikání, zejména prosazení pevných daňových podmínek pro určité minimální období.

Jak potvrzuje analýza EU a z ní pramenící usnesení parlamentu a závěry Evropské komise, jsou střední firmy a výrobní družstva stabilizátorem úspěšných ekonomik a zejména stabilizátorem zaměstnanosti. Projevilo se to zejména v období hospodářské krize 2008–2012. Družstevní výrobní podniky v Evropě nejlépe zvládly krizové nárazy posledních let a udržely a zvýšily na rozdíl od konvenčních firem zaměstnanost. Výrobní družstva jsou převážně historicky vázána na určitou lokalitu, jde o ryze české firmy a nehrozí přesuny jejich výrobních aktivit do mnohde výhodnějších, lacinějších zahraničních lokalit (jde o typ rodinných firem) a jsou tedy stabilizátorem zaměstnanosti ve většině regionů.

Je znepokojující, že podíl malých a středních podniků, mezi které patří i výrobní družstva (údaj vychází z definice MSP užívané Českým statistickým úřadem), který činil na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů v ČR v roce 2013 99,84 %, má na tvorbě zdrojů pro HDP a přímo do státního rozpočtu velmi nízký podíl na rozdíl například od Spolkové republiky Německo, Anglie, Itálie, Francie a dalších. Ve srovnání se stejnými ekonomikami Evropy je tento podíl cca o 50 % nižší, a navíc 70 % činnosti MSP představuje často nerentabilní mzdová práce a výroba komponent pro velké firmy.

Pro budoucí stabilizaci rizikové struktury českého hospodářství je tedy nezbytné konečně začít vytvářet podmínky pro snížení nevýhodné závislosti malých a středních firem a výrobních družstev na velkých firmách jako nositelích jejich výrobního programu a finálních realizátorech. V podmínkách ČR je třeba zahájit program posilování a postupného rozšiřování prorůstových opatření a podmínek pro růst segmentu středních firem a výrobních družstev. Souběžně s podporou velkých firem musí být nutně programově zařazena účinná podpora růstu, posilování a váhy výrobních družstev a malých a středních firem a to následujícími opatřeními:

- posílení postavení podniků družstev v české ekonomice na úroveň evropského a celosvětového kontextu, zajištění růstu jejich konkurenceschopnosti a široká podpora jejich vlastních českých výrobních programů,
- vytváření vhodných legislativních a ekonomických podmínek ze strany českého státu vedoucích k jejich podpoře, inovativnosti a prosperitě, hrající zásadní roli pro stabilizaci české ekonomiky a zaměstnanosti,
- zkvalitňování podnikatelského prostředí pro zajištění rozvoje a posilování role družstevních podniků v českém hospodářství. Podpora technologií a marketingu s cílem snížit závislost MSP na nerentabilní mzdové práci a nerentabilních kooperacích s velkými partnery.

Uvedená opatření se opírají o již zmíněná usnesení parlamentu EU a její ekonomické komise a zejména o základní potřebu vytvořit v multieconomickém prostředí Evropy a světa dobrou a flexibilní strukturu hospodářství, která obstojí v čím dál častějších krizových výkyvech.

Družstevní Asociace České republiky

Další informační zdroje

Zemědělské družstevnictví v Československu do roku 1952

<http://www.thinktank.cz/clanky/aktuality/nova-kniha-zemedelske-druzstevnictvi-v-ceskoslovensku-do-roku-1952/>

Dokumentární film režiséra Tomáše Škrdlanta Lokální a globální: O smyslu blízkosti.

Námět a scénář filmu vytvořila Nad'a Johanisová. Film hledá u nás a v jižní Anglii odpověď na otázku, nakolik je globalizovaný systém produkce potravin racionální, a jak v praxi přiblížit zemědělce a spotřebitele formou bedýnkových systémů, farmářských trhů, prodeje ze dvora a neziskových školních jídelen v kraji, kde původní jídelny byly dávno zrušeny. Délka filmu: 49 min.

http://is.muni.cz/el/1423/podzim2012/HEN617/um/LOCAL_AND_GLOBAL.avi.video?info

O družstevnictví na ČT se pak můžete podívat na příspěvek z letošního roku <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10800462866-obcanske-noviny/216562248430008-svepomoc-spoluprace-solidarita/>

Možná by Vás mohla zajímat i publikace Atlas masa o netušených rozměrech masného průmyslu, o kterých se reklamy nechlubí a obaly zboží nemluví. https://drive.google.com/drive/folders/0B4J_g9gfELR7elo4czdadnVRblk

O tom, jak vznikala za pomoci spotřebitelů výroba na Sasově, si můžete udělat představu prostřednictvím <https://biofarma.cz/cz/vyzkum-clanky-publikace/faremni-masna-vyroba-sasov-finale>

Kontakty

PRO-BIO SVAZ EKOLOGICKÝCH ZEMĚDĚLCŮ, z.s.

Nemocniční 1852/53, 787 01 Šumperk

- Tel: 583 216 609
- e-mail: pro-bio@pro-bio.cz
- web: www.pro-bio.cz

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ – PODPORY PRV

- gestor: Ing. Alexandra Brzezná
- e-mail: alexandra.brzezna@mze.cz
- tel.: 221 812 599

KOMUNITOU PODPOROVANÉ ZEMĚDĚLSTVÍ - PROBIO LIGA

Sokolovská 129/50, 186 00 Praha 8 – Karlín

- Kontaktní osoba: Jan Valeška
- Telefon: 774 683 833
- e-mail: info@biopotrebitel.cz
- Web: www.kpzinfo.cz

DRUŽSTEVNÍ ASOCIACE ČESKÉ REPUBLIKY

Těšnov 5, 110 00 Praha 1

- Telefon: 222 312 494
- e-mail: sekretariat@dacr.cz
- web: www.dacr.cz / www.dacr.coop